

Datum
2020-07-03

Beteckning
Dnr 8103-2019

Handläggare
Johan Åkesson-Hultman,
010-111 41 66

INKOM: 2020-07-03
MÅLNR: 1811-20
AKTBIL: 1

Kammarrätten i Sundsvall

Klagande Allmänna ombudet för socialförsäkringen, 103 51 Stockholm

Motpart Anton Röjd, 19960826-7952

Överklagat avgörande Förvaltningsrättens i Falun dom den 6 maj 2020 mål nr 3225-19

Saken Sjukpenninggrundande inkomst

Yrkande

Allmänna ombudet yrkar att kammarrätten meddelar prövningstillstånd och, med upphävande av underinstansernas avgöranden, förklarar att Anton Röjd inte har rätt till en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) från och med den 2 maj 2019.

Frågan i målet

Frågan i målet är om den försäkrade har rätt till en SGI med anledning av ett s.k. återinträde på arbetsmarknaden. I målet uppkommer även frågan om de studier, som är en förutsättning för ett återinträde, måste vara av en viss typ för att principen om återinträde på arbetsmarknaden ska kunna tillämpas.

Skäl för prövningstillstånd

Det saknas nyare vägledande avgöranden avseende principen om återinträde på arbetsmarknaden. Nyssnämnda princip har sin grund i ett äldre rättsfall från dåvarande Försäkringsöverdomstolen (se FÖD 1986:59). Genom rättsfallet har den som haft en kortare anställning, och där varaktighetskravet om sex månader inte varit uppfyllt, getts möjlighet att få en SGI. Såväl arbetsmarknaden som möjligheterna att bedriva studier har förändrats väsentligt sedan Försäkringsöverdomstolens avgörande. Det kan därför ifrågasättas om dessa förändringar innebär att rättsfallet inte längre kan anses relevant.

Om principen om återinträde på arbetsmarknaden alltså äger tillämplighet uppkommer frågan om hur långt denna princip kan utsträckas. Mot bakgrund av att principen om återinträde innebär ett avsteg från huvudregeln (se 25 kap. 3 § SFB) är frågan hur mycket det är möjligt att avvika från förutsättningarna i rättsfallet. Om de för bedömningen relevanta

omständigheterna och förutsättningarna markant skiljer sig åt framstår det som tveksamt om rättsfallet fortsatt bör tillämpas. Frågan om var skiljelinjen ska dras för när tolkningarna av rättsfallet blir så långtgående att dess prejudicerande verkan i praktiken är överspelad är inte tydlig. Det finns därmed ett behov av ett förtydligande avgörande i frågan.

Försäkringskassans normering innebär att några större krav inte ställs på den utbildning som den försäkrade avslutat. Det som bedömts väga tyngst, och därmed avgörande, är den försäkrades avsikt. Om denne har för avsikt att fortsätta vara förvärvsarbetande bedöms det vara tillräckligt för att fastställa en SGI beräknad utifrån ett arbete som är kortare än sex månader (se vägledning 2004:5, Sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid, version 14, s. 26 ff). Den avslutade utbildningen är då av mindre vikt. Förvaltningsrätten har i det överklagade avgörandet kommit till samma slutsats avseende kravet på de avslutade studierna. Det innebär att principen om återinträde därmed kan komma att utsträckas avsevärt. Det innebär t.ex. att det saknas hinder för att tillämpa principen vid mer än ett tillfälle. Ett sådant synsätt möjliggör för försäkringsplanering samtidigt som det medför ett mer generellt undantag från huvudregeln i 25 kap. SFB. Frågan har således stor betydelse för såväl ett stort antal försäkrade som för socialförsäkringen i dess helhet då betydligt fler kan komma att få en SGI och därmed omfattas av rätt till förmåner enligt SFB.

Sammanfattningsvis är det av vikt för ledning av rättstillämpningen att kammarrätten prövar målet.

Grunder

I sak vidhåller allmänna ombudet de grunder som åberopades i förvaltningsrätten med följande tillägg.

Återinträde på arbetsmarknaden

Allmänna ombudet menar att det i praxis uppställs ett antal kriterier för att principen om återinträde på arbetsmarknaden ska bli tillämplig. Den försäkrade måste ha slutat vara förvärvsarbetande, ha bedrivit studier som avslutats och därefter fått ett nytt förvärvsarbete samt ha den uttalade avsikten att framgent enbart vara förvärvsarbetande (jfr FÖD 1986:59). Enligt allmänna ombudets uppfattning bör alla dessa förutsättningar vara uppfyllda.

Frågan är då hur den försäkrades avsikt att fortlöpande vara förvärvsarbetande ska bedömas. Ett första krav måste vara att den försäkrade har avslutat sina studier. Att den försäkrade inte har för avsikt att återuppta studier vid ett senare tillfälle kan inte heller ses som annat än ett naturligt led vid bedömningen av detta kriterium. Om det då inte är fråga om högre studier som den försäkrade avslutat, är det svårt att med någon större säkerhet kunna bedöma dennes framtida avsikter kring fortsatta studier. Det framstår vid en sådan bedömning även som mer sannolikt att den som avslutat högre studier har en tydligare avsikt att fortsättningsvis vara förvärvsarbetande än den som kan ha läst någon enstaka och kortare kurs. Sammantaget talar detta för att det måste vara fråga om avslutade studier på högre nivå eller sådana studier som har lett till en konkret

yrkesutbildning för att en mer adekvat och korrekt bedömning ska kunna göras av den försäkrades avsikt.

Försäkringskassans normering (se vägledning 2004:5, Sjukpenning-grundande inkomst och årsarbetstid, version 14, s. 26 ff) och förvaltningsrättens avgörande innebär i praktiken att vilken utbildning som helst medför en tillämpning av principen om återinträde på arbetsmarknaden. Så länge den försäkrade uttalar att avsikten är att fortsätta vara förvärvsarbetande och saknar planer på att studera kan en SGI fastställas trots att rekvisiten enligt huvudregeln i 25 kap. SFB inte är uppfyllda. Allmänna ombudet anser att grundtanken med principen om återinträde var just att man efter avslutad utbildning hade en uttalad och orubblig avsikt att stanna kvar på arbetsmarknaden. Om även kortare utbildningar av olika karaktär godtas menar allmänna ombudet att principen kan komma till användning vid mer än ett tillfälle. Det saknas förvisso något legalt hinder mot att tillämpa principen vid ett flertal tillfällen, men en sådan tillämpning framstår som mindre eftersträvansvärd mot bakgrund av att det är fråga om ett undantag från en reglering i lag. Allmänna ombudet anser inte heller att det är möjligt att ur rättsfallet dra slutsatsen att avsikten varit att tillskapa ett undantag som var tänkt att tillämpas mer generellt.

Sammantaget kan det ifrågasättas om inte principen om återinträde har urvattnats på ett sådant sätt att tidigare rättsfall har förlorat sin tillämplighet. Eftersom det i grunden är fråga om ett i lag oreglerat undantag från huvudregeln kan det även ifrågasättas om principen om återinträde fortsatt bör upprätthållas.

Sammanfattning

Eftersom det är fråga om ett i lag oreglerat undantag från en huvudregel (25 kap. 3 § SFB) menar allmänna ombudet att alla förutsättningar i det tidigare angivna rättsfallet måste vara uppfyllda. Det är genom praxis tydligt att den försäkrades avsikt att fortsatt kvarstanna på arbetsmarknaden ska tillmätas betydelse. Det innebär å andra sidan att det inte får vara aktuellt med fortsatta studier i framtiden. För att med något större säkerhet kunna bedöma den försäkrades avsikt att inte studera framgent menar allmänna ombudet att det bör vara fråga om avslutade studier på högre nivå för att principen om återinträde på arbetsmarknaden ska kunna tillämpas.

Om det inte kan uppställas ett krav på vilken typ av studier som ska vara avslutade för att principen ska vara tillämplig framstår det som uppenbart att principen om återinträde kan komma att tillämpas vid mer än ett tillfälle. Det skulle inte bara möjliggöra för försäkringsplanering, utan innebär även ett vidsträckt undantag från huvudregeln om SGI. Allmänna ombudet anser mot bakgrund av uttalandena i praxis (se FÖD 1986:59) att det inte kan ha varit avsikten att skapa ett sådant mer generellt undantag. Frågan är då om inte rättsfallet har spelat ut sin roll, varför principen om återinträde inte längre bör upprätthållas.

I det aktuella ärendet har Anton Röjd studerat på heltid under två månader. Vilken typ av studier som han har bedrivit framgår inte av utredningen. Det får med hänsyn till den korta tidsperioden, två månader, närmast förutsättas att det inte varit fråga om studier på högre nivå. Mot denna bakgrund kan därför inte principen om återinträde på arbetsmarknaden anses tillämplig.

Anton Röjd har därför inte rätt till en SGI från och med den 2 maj 2019.
Försäkringskassans beslut och förvaltningsrättens dom bör därför upphävas.

Essa Malmqvist
Allmänna ombudet

Tacksam om domen och andra handlingar skickas till allmänna ombudet på
följande mejladress: allmannaombudet@forsakringskassan.se